

4. Клименко В.В., Акімова Л.М., Докієнко Л.М. Фінансовий ринок: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 357 с.

5. Мірошник М.В. Фінансове планування як інструмент фінансового менеджменту промислового підприємства. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»*. 2012. №4. С. 116-123.

6. Литвин Ю.О., Матвійчук В.І. Фінансове планування на підприємствах в сучасних умовах. *Актуальні проблеми розвитку фінансово-кредитної системи України*. Донецьк: ДонНТУ. 2012. С. 67-85.

7. Зінь Е.А., Турченко М.О. Планування діяльності підприємства: навчальний посібник. Київ. ТОВ Видавничий дім «Професіонал», 2004. 320 с.

Наталія ГРИГОРЧУК,

здобувач вищої освіти ОС «магістр»,

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Науковий керівник: **Фугело П.М.**

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи,
страхування та електронних платіжних систем,

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,

м. Кам'янець-Подільський,

Україна

КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В 2022 РОЦІ

Аграрний сектор займає вагомe місце в економіці України. До повномасштабного вторгнення росії в Україну у лютому 2022 р. частка сільського господарства у ВВП країни складала 11%; у цьому секторі були задіяні майже 20% працівників, а його внесок до надходжень від експорту становив майже 40% – адже у світі Україна обіймає п'яте місце серед найбільших експортерів пшениці, четверте – кукурудзи та третє – серед найбільших експортерів ріпаку. Відповідно, потужний і стабільний аграрний

сектор України є вкрай важливим чинником забезпечення продовольчої безпеки у всьому світі. За даними звіту Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН, вже за перший місяць війни, розв'язаної росією в Україні, світові ціни на продовольство зросли на 12,6%, що чітко свідчить про статус України як однієї з головних житниць світу[1].

Слід зауважити що потенціал аграрної галузі в Україні досить великий. Уже нині в сільському господарстві працюють майже 45 000 підприємств [2].

Оскільки сільське господарство є галуззю з уповільненим оборотом капіталу (прибуток від господарської діяльності залежить від сезонності, а фінансування для ефективного господарювання необхідне протягом усього року), то стає очевидним, що нормальне стабільне його функціонування практично неможливе без залучення зовнішніх джерел фінансування. Саме тому банківське кредитування стає одним із головних джерел фінансового забезпечення при нестачі вільних власних оборотних коштів [3].

Станом на початок травня 2022 року частка кредитів, які банки надавали компаніям, що мають стосунок до сільського, лісового та рибного господарств, становила 13,2% від загальної кількості кредитів.

З 1 червня 12 002 аграрії залучили 17 млрд. 290 млн. грн. кредитів, у тому числі за програмою портфельних гарантій 80 % – 1 млрд. 550 млн. грн.

Лідерами за обсягами кредитування за цей період є Вінницька (2 млрд. 759 млн. грн.), Київська (2 млрд. 682 млн. грн.), Чернігівська (1 млрд. 638 млн. грн.), Хмельницька (1 млрд. 202 млн. грн.), Сумська (1 млрд. 75 млн. грн.) області.

Найбільші обсяги кредитів за цей час надали: «Ощадбанк» (4 млрд. 640 млн. грн.), «Райффайзен Банк» (3 млрд. 921 млн. грн.), «Креді Агріколь банк» (3 млрд. 198 млн. грн.), «Приват Банк» (1 млрд. 827 млн. грн.), «ПУМБ» (1 млрд. 246 млн. грн.), «Укргазбанк» (1 млрд. 43 млн. грн.), Укргазбанк (1 млрд. 42 млн. грн.).

У цілому за 2022 рік станом на кінець вересня вже 30 084 с/г товаровиробників залучили кредитів на суму 55 млрд. 841 млн. грн. З них під посівну кампанію до 1 червня – на суму 38 млрд. 551 млн. грн.

Загалом за програмою портфельних гарантій 80 % видано кредитів на суму в 25 млрд. 598 млн. грн. [4].

Аграрії залучають кредити у межах програми «Доступні кредити 5-7-9». Загалом воля дозволяє стартапам та бізнесам отримати від 100 тис. до 90 млн. грн. Відсотки сягають від 0% до 9% залежно від категорії кредиту та суб'єкта підприємництва. Агробізнесу банки, як правило, пропонують спеціальні умови графіку погашення кредиту.

Нагадаємо, Уряд затвердив порядок використання 1,5 млрд. грн. на підтримку малих і середніх фермерів та сільгоспвиробників.

Агровиробники зможуть подати заявку на отримання державних субсидій, цільових, субсидованих кредитних програм, позик і технічної допомоги від ЄС та інших міжнародних донорів на онлайн-платформі Державний аграрний реєстр.

Крім того Постановою КМУ № 916 від 29 липня 2022 року пролонговано з 6 місяців до 12 місяців кредити за ставкою 0 % річних, які надавалися під посівну кампанію [4].

Сприяє розвитку аграрного кредитування Закон України № 2120-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» від 15.03.2022 № 2120-IX змінює низку правил роботи банків та небанківських фінансових установ, зокрема тих, що надають послуги з кредитування для полегшення ситуації для позичальників на час війни та післявоєнного відновлення економіки не буде нести відповідальності у разі прострочення виконання зобов'язань за споживчим кредитом; у разі допущення такого прострочення споживач звільняється від обов'язку сплати неустойки (штрафу, пені) та інших платежів; забороняється збільшення процентної ставки за користування кредитом, а неустойка (штраф, пеня), нараховані включно з 24.02.2022 р. за прострочення виконання за договором, підлягають списанню.

Також сприяє розвитку кредитування Закон України «Про створення Фонду часткового гарантування кредитів у сільському господарстві» від

4.11.2021 р. № 1865-ІХ, та пов'язана постанова Кабінету Міністрів України про «Порядок проведення конкурсного відбору компанії з добору персоналу, яка здійснює відбір кандидатів на посади незалежних членів ради Фонду часткового гарантування кредитів у сільському господарстві» від 24 травня 2022 р. №621. Фонд має кардинально змінити правила гри у фінансовому секторі на користь дрібних агровиробників, що обробляють не більше 500 га землі. При цьому, гарантії від Фонду надаватимуться на строк до 10 років у розмірі до 50 % непогашеної суми основного боргу перед фінустановою [4].

Дослідивши сучасний стан аграрного сектору економіки України в період воєнного стану можна стверджувати, що ресурсний потенціал, попри складну ситуацію має досить великі та спроможні можливості для подальшого активного та перспективного розвитку даної галузі. Проте з допомогою держави мають бути прийняті чіткі рішення для подальших заходів щодо створення сприятливих умов існування всіх галузей аграрного сектору, а саме щодо доступу до кредитних ресурсів. Натепер, уряд спростив умови отримання кредитів і значно підвищив державні гарантії за ними [1].

Проблемою залишається те, що в умовах війни багато ресурсів стали дефіцитними, порушені логістичні схеми, що робить проблемним ведення аграрного бізнесу, навіть за наявності фінансових ресурсів.

Список використаних джерел

1. Мовою фактів: Аграрний сектор. Режим доступу: USAID <https://www.usaid.gov/node/453071>).
2. Аграрний сектор економіки України: сучасний стан та перспективи. Режим доступу: <https://www.vgolos.zt.ua/ahraryu-сектор-економіки-України-сучасний-стан-та-перспективи-розвитку/>.
3. Дем'яненко М.Я. Кредитна політика держави щодо аграрного сектора економіки в ринкових умовах. *Економіка України*. 2002. № 4.
4. Міністерство аграрної політики та продовольства України. Урядовий портал: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/news/u-mezhakh-prohramy-dostupni-kredyty-579-ahraryi-tsohorich-zaluchyly-55-mlrd-851-mln-hrn-kredytiv>.